

Эрлан ЖУМАГАЗИЕВ 1983-жылы 20-октябрда Кочкор районундагы Кара – Мойнок айылында туулган. 2007 – жылы И. Арабаев атындагы КМУнун алдындагы Мамлекеттик тил жана Маданият институтун аяктаган. Учурда Кочкор районундагы Абылгазы уулу Ишеналы атындагы орто мектебинде “кыргыз тили жана адабияты” сабагынан мугалим болуп эмгектенет.

Кунан жорго

Таалай көксөп узак жолдо,
Даңкан атып сызат жорго.
Арамзалар ичиң күйүп,
Ак жолуна тузак койбо.

Бакыт издеп сызат мына,
Бата берип узаткыла.
Багытына жетип алсын,
Барар жолу узак тура.

Топту жарып сызып барат,
Тоскоолдукту бузуп барат.
Туураланып чыга калба,
Туяк кагып кызып барат.

Жосунсуздар аңдыбагын,
Жоргосунан жандырбагын.
Багытына ор казып, же
байкоосуздан чалма урбагын.

Арыш керген кунан жорго,
Ансыз деле туман жолдо.
Асый эмес ноюбаган,
Арамзалар ылаң болбо!

Лира кечеге

Бир окуйлу, уккан чыксын кумардан,
Бир окуйлу, жүрөккө эргүү суна алган.
Кел эмесе, ырдын жаанын төгөлүү,
Кечебизди чырайына чыгарган.

Брлар агып кан ордуна тамырда,
Брлар гана салсын бизди жалынга.
Бой балкытып, эргүү берип сезимге,
Болсун бүгүн ырдан гана табылга.

Унут таштап көкүрөккө санааны,
Ушул күнү ыр дайрага агалы.
Жалын болуп ырлар бүгүн окулган,
Жан дүйнөгө өчпөс чырак жагалы.

Кечир, ата!

Көнүлүндү эчен чөктүрүп,
Көбөйттүм ээ, чачтын актарын!
Кыйшыгымды түзөйм деп жүрүп,
Турмушундан бир топ аксадың,

Бала кезден укпай насаатың,
Моюн толгоп баскам тетири.
Азыр анын тартып жазасын,
Тийип жатат минтип кесири!

Акыл айтып куру жубатпай,
Андан көрө сөкчү ашата!
Оргуп акмак кайнар булактай,
Эгер балаң элдей жашаса!

Турмуш болуп түпсүз караңгы,
Илкий басып келем араң жан.
Кечир, ата, эссиз балаңды,
Кейишиңе гана жаралган!

Апамды жоктоп...

Көп күн жааны басылбаган жаз сымал,
Көөдөндө муң, көздөрүмдөн жаш кулай.
Ардагымдан, кутманымдан айрылдым,
Арман дүйнө, шум ажалдын кастыгы ай!

Ташты жарчу каткырыгым тыйылып,
Таш жарчудай көөдөнүмдө чыңырык.
Өлбөдүң не, актаганда карызың,
Өз колумдан бир чыны чай буюруп?!

Кеттиң таштап бүт кызыгын дүйнөнүн,
Келиниңдин чайын ичпей бир чөөгүн.
Жалган күндүн жалганына баш ийбес,
Жабыркаткан жан дүйнөмдө бүркөө күн!

Алсыздын да кубат-күчүн чыңдачу,
Апа деген сөздүн белем кымбаты.
Аттиң, арман, тозогу экен дүйнөнүн –
ач ажалга ошол атты уурдатуу!

Мерез жандар таштап кеткен көмүшпөй,
Мен жан болдум тирүү, бирок өлүктөй!
Айланам бүт капкараңгы, туңгуюк –
аалам кошо апам жаткан бейиттей!

Кош, ага!

(маркум обончу агам Калмурат Рыскуловду эскерип)

Эрте кетип арабыздан Калмурат,
Эңсеп күткөн бийиктиктер калды урап.
Жакшы адамдан айрылганга дагы бир,
Жан жагыбыз турат азыр аңгырап!

Аттиң, арман! Турар кезде шаң курап,
Ажал неге кучагына алды бат!
Колуна алар эссиз калып, томсоруп –
комуз турат боздоп, ыйлап, жалдырап!

Жалган наамдын жарлыгына жашынбай,
Жашап өттүң атак үчүн баш урбай!
Дайра сымал эрме чөлгө бөгөлгөн,
Далай обон кетти көргө жазылбай.

Ага-тууган, дос-таанышты күйдүрүп,
Алп жарышка түшөр кезде сүрдүгүп.
Ай-ааламга дүңгүрөөрдө дүбүртүң,
Арабыздан эрте кеттиң бир күлүк.

Мукам добуш комуз кылын шар кайрып,
Музыкаңа эчен ирет арбалдык.
Өлдү дебейм, өлбөстүккө жол улар,
Өрнөк болчу өзүң жазган сан кайрык!

Кошкун ага! Кош дегенге болбостур,
Кокуй күндүн мындайын ким ойлоптур.
Ырайым кыл, оо Жараткан пендеңе –
ыйман нурун чын дүйнөдө жолдош кыл!

Сулуу көрдүм

Куюлушкан кырдач мурун, татына,
Куп жарашкан далы жапкан чачы да.
Ак жуумал жүз, бото көздүү бир сулуу,
Автобуска түшүп калды ашыга.

Көз алалбай тиктеп калдым дал болуп,
Көктөн түшкөн бир периште ал болуп.
Ысып кеттим көл-шал болуп андайда,
Ызгаар кыш да кетет окшойт жай болуп.

Кызгалдактай үлбүрөгөн эриниң,
Кызыгамын кымчасына белиңин.
Жан бүткөндүн бүт турпатын чогултуп,
Жалгыз сага берсе керек Теңирим!

Сезбедим

Көрдүм сени сейил бакта баратып,
Көз алалбай тиктеп калдым жалдырап.
Көрк-келбетиң жылуу сезим таратып,
Көңүлүмдү ээлик кылып алды бат!

Сулуу селки, капилеттен кезиге,
Суктандырган келбетиңе арбалдым.
Жараштырып тулку-бойду өзүңө,
Жараткандын бергенине таң калдым.

Бошоно албай ойлорумдун торунан:
“болсоң гана менин жарым, эх!” дедим.
Жанталашып суук көздөн коруган,
Жаныңдагы жигитиңди сезбедим!

Тоолук кызга

Көргөн көзгө жөнөкөй да, жупуну,
Көйрөң ойлоор ким сүйөт деп ушуну.
Бирок чиркин, мүнөзү бар жибектей,
Бир көргөндү көксөттүргөн утуру!

Жандай бассаң тоонун гүлү жыттанат,
Жалган дүйнөң унутулуп бүт калат.
Дегендетип үмүт кургур жетелейт,
Деген өңдүү ушул кызга ыкта бат.

Эликтирип, дегдеп сени көңүлүм,
Эх, тоолук кыз, эмне мынча эридим!
Арбап алды анык айтсам карындаш,
Аруу, мөлтүр булак өңдүү пейилиң!

Кыялым ишке ашабы?

Тийише үзөңгүлөр шарт кагышып,
Келаттык узак жолдо ат салышып.
Карегин өрттөп барат тулку-бойду,
Карашың сөз таптырбай апкаарытып.

Эленген туяктардын дабышы бу,
Эликкен жүрөгүмдүн кагышыбы?
Турмуш жол бирге болот ушул жолдой,
Туюнтуп жатар, балким, дал ушуну!

Жай гана кобуралып наристе кеп,
Жайлоо жак улам артта калып келет.
Кыя жол учу бүтпөс санаам болсо,
Кыялым кокту-колот таризденет!

Көкүлүн көккө серпсе аргымагын,
Көңүлгө жаркын ойду жандырамын.
Капилет ала качып кетким келет,
Канткенде чынга айланат ал кыялым!

Жүз жылдар өтсө деле унуткусум,
Жүрөктү эликтирет кымыз жытың.
Бириксек деп тиледим түбөлүккө,
Бир татып тирүүлүктүн ырыскысын!

От уурттап алган көрүнөм

Коргошундай эритүүмдү самасаң,
Сен эрибей өзүм эрип баратам.
Ысык демиң дене-бойду көлкүтүп,
Кылат чиркин, ызгаар кышты саратан!

Көлкүп денем оттой жанган демиңен,
Эрий берип жок болбоймбу деги мен.
Оозуңан өөп жүрөгүңдүн байкабай,
Отун кошо уурттап алган көрүнөм!

Күтүү

Сабалайт сүйүүм сага бүркүт сымал,
Айланып аскаларга кайып учкан.
Көөрүгүн көкүрөккө бүркүп турар,
От болуп үмүт, сүйүүм сагынычтан.

А бирок күйүп бүтүп калат дебе,
Жалындап турам дале келбесең сен.
Күтүүлөр жүрөгүмө саят жебе,
Аргасыз үмүтүмө эргешем мен.

Ант

(элдик ыргакта)
Сезимге салдың дүрбөлөң,
Сенчелик эч ким сүйбөгөм.
Өмүрлөш жарым болбосон,
Өзүңсүз кантип күн көрөм.

Азапка түшүп күндө мен,
Артыңдан калбай сүйрөлөм.
Антташып сага түбөлүк,
Айтчы мен качан үйлөнөм?!

Ободо турат Күн деген,
Отуна жоктур күйбөгөн.
Жалыңга далай кактадың,
Жалжалым сен да Күн белең?!

Акылга салып дүрбөлөң,
Азапты башка үйбө жөн.
Каалагын, мейли каалаба,
Карап тур сага үйлөнөм!

Көңүл чөктү

Бак арасы салкын аба, мээлүүн деп,
Баскан элем сейил куруп серүүндөп.
Кайра оор тартып баштагыдан келдим мен,
Калмак турсун көңүл сергип жеңилдеп!

Гүлдү көрдүм, тепсеп кеткен уйпалап,
Кеттиңер эх, жүрөгүмдү куйкалап!
Арыгынан араң турган жан өңдүү,
Аттиң, бактар кулачудай кыйшаят!

Кайран гүлдөр калдың неге тапталып,
Калдыктары тамак-аштын ташталып.
Көрбөсөм да, сездим бүгүн бак ичи,
Каректери тургандыгын жашталып.

Пүчөктөрүн таштай берип далай жан,
Чөптөр турат чала күйүк, карайган.
Өрттөгөнчө кайран жерди кор кылып,
Өзү кошо өрттөнсө ээ, ал айбан!

Көз кубанар көрк-келбеттен кетипсиң,
Көңдөй баштар аны кайдан эшитсин.
Кокус келчү конок көрсө не болот?
Намысыман кетким келет безип тим!

Бөтөлкөсү ар кай жерде ичкендин,
Заңы жатат бак түбүндө иттердин.
Аттиң ай, деп жүрөк сыздайт өрттөнүп,
Өзөгүнө доо кеткенсип бүт жердин!

Кайран жер ай, калдың неге кор болуп?!
Койгон жан жок, бүгүн сени ойлонуп.
Кантип анан ураан кылат түшүнбөйм,
Жатат дешип жаратылыш корголуп!

Жетпей келем

Ансыз да алсызданып турса жаным,
Ансайын сүйүү өртүнө куйкаладың.
Жеткендер билбей жүрсө кадырыңды,
Жеталбай а мен сага сумсаямын!

Тамшанткан таттуу эрдинден сүйгөн бирөө,
Бал соруп жаткандыгын билбестир, ээ!
Канчалык жүрөктөрүн чапкан менен,
Менчелик сени эч ким сүйбөстүр, ээ!

Чок салбайт жүрөгүнө сүйүү кимдин,
Жетсем деп бир өзүнө үмүтүм миң.
Бапестеп өтөр элем баркың билбес,
Ордунда болгонумда жигитиндин.

Жүрөктү түбөлүк деп сунамын да,
Коюндаш жашап келем кыялымда.
Аттиң ай, бирок ишке ашпай келет,
Аргасыз арман айтып турам ырга!

Жандайсың кур убада башкаларды,
Жеталбайт кадырыңа ташта аларды.
Жактыргын, же жактырба, бирок билгин,
Өзүнө жетүү үчүн баш саярды!

Неге?!

Белгилүү го сага кабарым,
Бейтааныштай неге карадың?
Жан дүйнөмө түшкөн бүлүктөн,
Жалын болуп күйүп жанамын.
Сезилбейби сага аным?!

Басып барсам атай демдене,
Байкамаксан болдуң сен неге?
Башыңды ийкеп кетип калдың, эх,
Башка адамды көргөн өңдөнө!
Сезимиң да көр беле?!

Аттиң, билбей эмне кыларым,
Арман кайрып ичтен турамын.
Жарык чачып турган дүйнөмө,
Жалп өчүрдүң үмүт чырагын
Секет, балким сынадың?!

Туулган жерге

Эстесем туулган жерим Кара – Мойнок,
Элесиң эстен кетпей жанам ойлоп.
Сар-санаам күчөп күндө куса болуп,
Сагынат алыс жакта балаң ойноок.

Кой жайып кокту-сайың өрдөгөндө,
Коозу элең жер шарынын дөңгөлөнмө.
Оонасам мен кумардан чыгар элем,
Окшошуп шибер чөбүң көлдөлөңгө.

Сезилип суунун шары музыкадай,
Жээгинде оонай жатып уктум далай.
Сезбесиң туулган жердин касиетин,
Серпилткен кайрыктары туткундабай.

Балалык, ойноо курак чектен узак,
Баралбай алыс калып кеткем узап.
Башыма кыйынчылык түшкөн кезде,
Бактылуу ошол күндөр көздөн учат.

Жакшылык жасайм деген тилек менен,
Жанымды жанталашып үрөп келем.
Канчалык узасам да Ата журтум,
Каректе чөгүп турган сүрөт белең!

Акын кызга

(калемдешим Афина Бакировага)

Брларыңды сүйдүм сулуу кыз,
Ар сабында жаштык түнөгөн.
Сенин ырың улуу бурулуш,
Кайрыктарын мезгил сүрөгөн.

Жүрөк толкуп, көңүл сергиди,
Ойго салып таттуу саптарың.
Брларыңдан туйдум белгини,
Музду эритер күчтүү тап барын.

Сүзө бергин талбай, чарчабай,
Поэзия деген деңизде.
Биз окуйлу кумар таркабай,
Жаз, жаза бер акын периште!

Жүрөк туйлайт

Тыңшасам жан дүйнөмдүн жаңырыгын,
Негедир түтөп турат каңырыгым.
Жүрөгүм алдас урат тыбырчылап,
Чегине жеткен сымал жарылуунун.

Кой, жүрөк, маземди алба тыбырчылап,
Жаңырба алсыроонун ырын курап.
Алдыда өмүрлөр бар эчен-эчен,
Келелек экөөбүзгө кыйылчу убак.

Кой, жүрөк, түтөтпөчү каңырыкты,
Токтотчу көөдөндөгү жаңырыкты.
Жашагым келет менин узак-узак,
Каалабайм эрте чымды жамынышты.

Сого бер, андан көрө токтобостон,
Жүрө бер, кабар албай жок болоттон.
Кечирээк келсе экен деп тилөөдөмүн,
Мен күндү куу ажалга ноктолоткон.

Мен өзгөрдүм

Кыялда колду сермеп Айга жеттим,
Ылайлуу көлчүгүмдү дайра депмин.
Өзүмдү Ала-Тоодон бийик көрүп,
Өзүмдөн башкаларды майда депмин.

Өзүмдү жамгыр сезип себелеген,
Өзгөлөр бар экенин кенебегем.
Мен деген сезимдерим албууттанып,
Менсинүү көкүрөктү чегелеген.

Кыйкырып үн бүткөнчө мактанаарда,
Башкадан баш тартууга аз каларда.
Соолуктум жин ургандай кыялдардан,
Сезгенде бар экенин башкалар да.

Оюмда өзүмдү өзүм элеп көргөм,
Жаңыртып кайра баштан төрөп көргөм.
Ээ кокуй, эмне мынча дардаңдадым,
Айырмам жок экен го бөлөктөрдөн.

Калбырлап акылымды элеп көрдүм,
Ээй, достор, мен жаңырдым, мен өзгөрдүм!
Кур кыял дардаңдабай өзүмдү эми,
Силердин араңардан келет көргүм!

Жалындап күйө электен өчүп калган,
Жан дүйнөм чычаладай түтөп турат.
Алсырап бүткөн бойдон кетип дарман,
Акылым алда нени күсөп турат.

Тар болуп турат бүгүн дүйнө мага,
Тар болуп турат бүгүн бүткүл аалам.
Алсыздык көөдөнүмдү бийлеп ала.
Аргасыз ак кагазга күч чыгарам.

Жүрөктүн сыздап турган зарын укпай,
Жүлүндү зыркыратып кете бердиң.
Ак сүйүү, асманыңда кайып учпай,
Аттиң не, калбырыңа кеч элендим?!

Ажал

Энең кошо койгонсуп көлкүп төрөп,
Эгизиндей артыңдан ээрчип келет.
Аргасыз баш ийесиң өкүмүнө,
Алсыз жаның бир ага менчиктелет.

Жылт-жылт жанган күндөрдү жула качып,
Жылдар сызат токтоосуз кубалашып.
Өмүрүңдүн марасын болжойт Ажал,
Өтүп жаткан күндөргө удаа басып.

Жетериң чын акыры марага да,
Жеңилербиз аргасыз анан ага.
Кейирбиз ээ, жанды “чырр” тартарында,
Келген өңдүү дүйнөгө жана гана.

Эңсөө

Жаман ойдон тазалап чайып турган,
Жамгыр белең сезимге агып турган.
Аяр кармап колунду... Өпкүм келет,
ак жүзүңдөн көзүмдү карыктырган.

Мерездикти жүрөктөн талкан кылып,
Менменсинет карашың жалтандырып.
Чырактары соолумак тоссом эгер,
Чырайыңды душманга калкан кылып.

Тушап турсаң жан эргир сөздөрүңө,
Туш болмокмун а балким өзгөрүүгө.
Жомоктогу пери да теңдеше албас,
Жоодураган керемет көздөрүңө.

Жан дүйнөм бүт өзүңө аркандала,
Жарым болуп түбөлүк калсаң гана.
Анда кечтин келмеги зарыктырып,
Атмак дайым бактылуу ар таң мага.

Ата журт

Жабыркап жан дүйнөңө бүлүк түшө,
Жалооруп балдарыңдан үмүт күтө.
Азапка батып турсаң, АТА ЖУРТУМ,
Анда мен чыга албасмын бийиктикке.

Асмандан салып сага булут сурун,
Арамдар ылайланып тунуктугуң.
Кууралга чөгүп турсаң, АТА ЖУРТУМ,
Курусун анда менин улуктугум.

Билинбей улам алга өрүүлөгөн,
Бийиктик, улуктугум сени менен.
Береке, бейпилдикте чалкып турсаң,
Бейиштин сыгар элем төрүнө мен!

Өчпөстөн жашап келет

Жайкалтып далы жапкан кара чачың,
Жанымдан орун алдың аппак пери.
Дем буулуп, көл-шал түшүп баратамын,
Кабылдым окшойт нагыз аптапка эми.

Мас кылып жыпар жытың буркураган,
Магдырайм аптабыңа деним эрип.
Койгулайт көөдөн кургур булкуп анан,
Койгондой таалайыма сени берип,

Жүдөтүп Күндөн түшүп келген өңдүү,
Жүрөктү алдастаттың ашыктырып.
Махабат сени мага мелжегенби?
Маңдайга ысымыңды жазып туруп.

Кыялым бир убакта кескин бүтүп,
Кыйылып ойлорумдун түп-тамыры.
Ашыга автобустан кеттиң түшүп,
Аттигиң, багытыңдын кыскалыгы!

Чегилип карегиме түнөөрүндө,
Чертилип болуп алдың сезимге күү.
Өчпөстөн жашап келет жүрөгүмдө,
Өмүрдүн ошондогу көз ирмеми!

Көл таасири

Керемет салкын аба, көл кылаасы,
Кериле бой сергитип бассаң жыргал.
Эрибей аптабында “чөлдүн” ачуу,
Эс алып, кумунда оонап жатсаң жыргал.

Шарпылдап шаң кураган шапатаны,
Шашылбай тыңшап турсаң кулак салып.
Агылат сезимиңе жашоо шаңы,
Алда ким күү кайрыган сыяктанып.

Киргизе кууйт анан теречине,
Кир ойду сезимиңде калкып жүргөн.
Бир укмуш дем кошулуп өнөрүмө,
Бийиктейт сергип көөнүм чалкып дүйнөң.

Көл кечинде келген ой

Төгүлүп айдын нуру Көл бетине,
Бир укмуш көрк кошууда келбетине.
Аймалап аруу жүзүн аяр гана,
Чыбырчык толкундарын терметүүдө.

Керемет ачык асман, салкын аба,
Ай жылат Көл сүрөтүн тартып ала.
Сүрөтүң берсең мейли суктанганга,
А бирок бүт турпатың тартуулаба.

Анткени Кыргызыма сен керексиң,
Арналган Мекениме сен белексиң.
Сатылып бөлөктөргө кетсең кокус,
Ала-Тоо коюнунда термелет ким?!

Бактылуу кылчы мени

Бактылуусуң аксаргыл кыз татына,
Баткым келип турат сенин назыңа.
Балкытсаңчы ороп мени сүйүүңө,
Бак-таалайдын шамын жагып кашыма.

Көңүл-эрким жалгыз сага байланып,
Көпөлөкчө маңдайыңда айланып.
Саамайыңдан сылап коюп отурсам,
Саргыл жүзүң эриниме аймалып.

Оо, анда мен, болор элем таалайлуу,
Оттуу жүрөк мындан бөлөк самайбы.
Жалындаган ак сүйүүмө суу бүркүп,
Жактырбастан басып кетүү жарайбы?!

Өксүк

Жабыркап дүйнөм, эзилип денем,
Жан шерик таппай кечигип келем.
Өксүтсө тагдыр көөдөнүм боздойт,
Өтөбү өмүр өкүнүч менен.

Ашыгын издеп алдастайт жүрөк,
Ак сүйүүм сыздайт табалбай түнөк.
Бош калып көөдөн аңгырап турса,
Боздогон аны аттиң, ким билет!

Өбүлбөй сүйүүм эриндер кургайт,
Өмүрдү өткөн мезгилим уурдайт.
Түбөлүк бирге болуучу жан жок,
Түгөйсүз калган жүрөгүм туйлайт.

Сыздады жүрөк, сырт салса бирөө,
Сыйрыган өңдүү картымды түрө.
Туш болбойм неге өртүнө сүйүү?
Турмушка бирок койалбам күнөө!

Жүрөгүмдү ачып алып кулпулуу,
Жүдөттүң ээ, алып күндө тынчымы.
Балкыйт денем, эмнегедир түшүнбөйм,
Бак-таалайдын өзү балким бул чыны.

Таап алып жүрөгүмдүн ачкычын,
Тартууладың махабаттын бактысын.
Андабаска бир жансың да жөн эле,
А мен үчүн аялзаттын астысың.

Түркүн эңсөө кыялымды чымчылай,
Түйшөлтүүдө курган жүрөк тынчыбай.
Өзүң болуп кирген ойлор сезимге,
Өзүң болуп чыгат кайра ыр чубай.

Тагдырымды Айга, Күнгө теңете,
Таалайымды кылдың жаным сен эсе.
Сезимиме шам кармаган секетим,
Сен бар үчүн төрт тарабым терезе!

Суусап келем

От ыргытып жүрөккө тумсак денең,
Оролушуп шакектей турсак дегем.
Жубай болчу кандырган махабатка,
Жуурулушуп кеткенче турпак менен.

Ак сүйүүнүн ак таңын өчүрбөгүн,
Ансыз деле махабат кечиндемин.
Жарым бойдон өтпөйүн тирүүлүктөн,
Жарым болчу түбөлүк өзүң менин.

Бак-таалайдын мыкчытып тутамына,
Балкытсаңчы оролуп кучагыма.
Ар күн сайын көрбөсөм көңүл чөгөт,
Ай жамалың сагынтып куса кыла.

От ыргытып жүрөккө тумсак денең,
Оролушуп шакектей турсак дегем.
Эх, чиркин ай, ишке ашпай ак тилегим,
Эриниңден өбө албай суусап келем!

Шерттешелик

Сөз айталбай апкаарып, аптыгамын,
Сөөдүрөттү периштем ак чырайың.
Жамалыңа жарашык жылмаюуң да,
Жамынгандай жай күнкү бакча ыраңын.

Көөдөндү өрттөп жалт этип караганың,
Көзүң түрмө, көзүңө камаламын.
Калуучудай жеталбай жалжал сага,
Кагат жүрөк сүйүүнүн барабанын.

Өксүп турат күчүнөн тая жаным,
Өзүң болчу жөлөгүм, таяганым.
Аптабыңа кактабай, андан көрө,
Аймөлмөлүм тийгизчи саябаның.

Шерик болчу бул өткөн өмүрүмө,
Шерттешелик камчыдай өрүлүүгө.
Сугун арткан бирөөлөр ээлеп кетип,
Суусап жүрүп өтпөйүн эриниңе.

Ысымдары жүрөктө

Алптардын эрдиктерин, шер экенин,
Акындар ырдайт жанып көмөкөйүн.
Калк үчүн курман болгон ошолорду,
Кастарлап, ыйык тутуп келет элим.

Жакындан аябастан кызыл канын,
Жаттарга болгон алар кызыл жалын.
Жалпыбыз аздектейбиз ошондуктан,
Жат кылып көкүрөккө ысымдарын.

Калкка тээк болгондуктан жер каратпай,
Кастарлап, ыйык тутуп келген атпай.
Баяндап уламалар муундан-муунга,
Баатырлар дастан болду эр МАНАСТАЙ!

Элинин коргоймун деп ар-намысын,
Эчен бир эрдиктерге барганы чын.
Түгөнбөс ырга айланып эстен чыкпай,
Түбөлүк жүрөктөрдө жанган ысым!

НАМЫС!!!

(“Курманжан датка” спектаклинен кийин)

Бырчаланып жүрөгү тилинсе да,
Бычак бели майышып ийилсе да.
НАМЫС үчүн чыдады бардыгына,
Наадандарга миз бакпай сүрүн сала!

Кабыргасы сөгүлүп кайышса да,
Кармап турду ийилтпей НАМЫС гана!
Кайратынан жанбады, кайратынан,
Катаал тагдыр селине агызса да!

Жалын оттой сүрү бар бул укмуш жан,
Жалаң гана жаралган ыйыктыктан.
Эркектен да мындайлар чанда чыгаар,
Эне, датка эки атты ыйык туткан!

Жаздагы кыз

**(Негедир 2005-жылдын 24-мартынан кийин
аба ырайы жылдагыдай болбоду)**

Биздин иштер Кудайды кейиткенби?!
Билбейм, балким, жөн эле эриккенби?!
Кышта болчу суугун айдап келип,
Калчылдатты ак карга көмүп жерди.

Бирде Күндүн табына куйкаласа,
Бирде туруп бороонго уйпалата.
Жүрөктөгү жаз кошо тоңуп турат,
Жүдөттү го, эх чиркин, бул тамаша!

Кыш менен жаз кырчылдап күрөшүүдө,
Кыранда суук боройлоп жүр өкүрө!
Кыйнап туруп баш баккан жаз мезгилин,
Кыштын мөөрүн басты го “билетине”.

Биздин иштер Кудайды кейиткенби?!
Билбейм, балким, жөн эле эриккенби?!
Жалп эткизе бир чапты ак кар менен,
Жаңы гана гүл ачкан өрүктөрдү!

6. 04. 2005.

Көөдөнүмдө ойлор оргуп сен деген,
Көңүлүңдү тапшай, бирок сенделем.
Макулдугуң алалбадым таптакыр,
Махабаттан жолсуз туулган өңдөнөм.

Маанайым пас, көздөрүмдөн жаш кулай,
Махабатка ак урдум го бакшыдай.
Ээрчисем да карабадың кылчайып,
Эх, каракөз, кай жеримден жаздым ай?!

Бир сен десем арка-жөлөк, таянчым,
Билбейм сүйүү салдың неге мага артың?!
Сүйрөп жүрүп араң “үчтү” коймоктур,
Сүйүү деген сабак кирсе а балким.

Алып кетчи, балалык!

Тажап кеттим ушул жарык дүйнөнөн,
Тартуулаган жан дүйнөгө кир-чаңын.
Кут-береке жүрөгүмө гүлдөгөн,
Балалыкка келет кайра чуркагым.

Балалыгым алып кетчи кайрадан,
Бир кездеги кой кайтарчу коктуга.
Кыраңдагы кызыл гүлдөй жайнаган,
Эх, ошол кез, сенден аруу жок тура!

Алып кетчи, балалыгым, айлыма,
Сүртүп салып көкүрөктүн кир-чаңын.
Күн-түн тынбай күлдүрөөчү шаң кура,
Мөлтүр кашка суунун шарын тыңшайын.

Унут таштап көр-тирилик көйгөйүн,
Кетким келип турат сага, балалык.
Аттиң, неге кайра кайтып келбедин?!
Аттиң, неге алыстоодо аралык?!

Сагыныч

Жабыгып көңүл, кароосуз калган өңдөнө,
Жатамын жалгыз шып тиктеп ээн бир бөлмөдө.
Сагыныч эзип сары оору болوم кусадан,
Кыялым анан сен жакты көздөй мелжене.

Сагынып сени алыста калган ак сүйүүм,
Бөтөнчө супсак сезилип турат жаз бүгүн.
Сааттык жол мага кылымдык жолдой сезилип,
Жеталбай турам, түгөнүп аргам аттигиң!

Кыялдан кетпей, карекке чөккөн элесиң,
Жатамын жалгыз, бөлмөнүн тиктеп төбөсүн.
Санааркайм жаным, алыста канттиң экен деп,
Сагынтып мени кусадар кылып келесиң!

Ыза

Жамгыр төгөт булуттардан чакалап,
Жамгыр төгөт жердин бетин тазалап.
Жабыгууда жүрөк кургур эзилип,
Жамгыр болуп төгүлө албай махабат.

Айыбым жок эле менин кылчалык,
Азабыңа салдың неге мынчалык?
Тугаланып тиктеп коюп сырт жакты,
Турам анан терезеде сумсайып.

Жайкалышкан түркүн гүлгө себелеп,
Жамгыр деле ак сүйүүсүн чөгөрөт.
Жамалына төгүлөйүн деп турам,
Жалжал бирок сунушума көнө элек.

Сыйрып жүрөк, туталануу кештелеп,
Сырт салууна таппайм бирок эч себеп.
Марттык кылбай ал жагынан апакем,
Махабаттан койсо керек кеч төрөп.

Мажнун болуп кетсемби?!

(элдик ыкмада)

Жамалың жанды мас кыла,
Жалжалым тундум бактыга.
Жакшы эле сүйлөөк жан элем,
Жаагымды койдун жап кыла.

Эритип бойду иреңиң,
Эргүүгө толду жүрөгүм.
Эртеңим өтөр бактылуу,
Эх, чиркин, болсоң түгөйүм!

Жакамды кармап таң берем,
Жанымда турган Ай белең?
Кейишке мени салдың го,
Керемет күчүн бар белем?

Акактай тишиң тизилген,
Албырып турган жүзүңдөн.
Мажнун болуп кетсемби?
Мас кылган жытың үчүн мен?!

Алп дайра

(“Нурборбор”, “Калемгердин” жаштарына)

Күмүш жүзү күн нуруна чагылып,
Күкүктөсө окторулуп, чамынып.
Эшендерди этектешип муруттар,
Ээрчип алып келаткандай ак уруп.

Күр түшүп, күкүктөгөн үн сүрөп,
Күмүш көбүк көккө карай бүркүлөт.
Ак жал болуп, өркөчтөнүп атылып,
Анан кайра дымый калат мүңкүрөп.

Кайрылчы

Алкынган бир буудан минип алгандай,
Алып учат сансыз оюм кармалбай.
Удургуса түшүп-түшпөй эсиме,
Учсуз кыял Кожомкулдан балбандай.

Түйшүк тартып жараткамын. Кечээки
түштөгү ырым түк табылбай эс эки.
Кагазга шарт түшүрөйүн буйдалбай,
Кайрылчы ырым, кайра келчи тез, өхүү!

Жайкы кечте

Алоо Күндү ача зоолор сугуна,
Өрттөй жанып барат ана кыбыла.
Кырдан согот айдарым жел бетти аймап,
Кызгылт кечке жаткан өңдүү сыйына.

Саз тарапта адатындай ыр ырдайт,
Саратандар, чегирткелер чырылдап.
Саамай сылап эркелеткен укта деп,
Салкын желге көк чөп башын тур ыргап.

Таң күткөндөй ата турчу кайра да,
Үргүлөөдө талыкшыган айлана.
Суунун тыңшап күлдүрөгөн добушун,
Уктай албай турат жалгыз сай гана.

Чалгы мизи жорткон желге кайрала,
Чаалыксам да көңүлүм тынч жайлана.
Алаксыткан ыр кайрыгын күбүрөп,
А мен келем чөп чабыктан жай гана.

Арзуу

Уйпаса көкүрөктү бүлүк сезим,
Улоодо сага жетпей үмүт көчүн.
Арналгым келсе дагы өмүр бою,
А мага кол жетпеген бийиктесиң.

Эрке жел сулуулугуң баалагандай,
Эркелеп жүзүң сүйөт каалагандай.
Аймаган салкын желге суктансам да,
А мага буйрулбаптыр таалай андай.

Дүрбөлөң сезим берген жаш сулуум ай,
Дүйнөдө сен бар үчүн жаз жылуудай.
Суранбай конуп алган ийиниңе,
Сумкеңдин боосу менден бактылуудай.

Арман ай, мен аларга теңеле албай,
Аргасыз өзүмдү-өзүм келем алдай.
Ууртундан сүйөөр элем жол тоспосо,
Уяңдык ары өткөрбөс чегарамдай.

Жаандуу күнү жанган ой

Куйкаласа терге чылап көктөн Күн,
Кудай ай деп, ал ысыкты сөккөнмүн.
“Төшөк” тартып ныксыраган булуттар,
Төбөбүзгө “төрөп” ийсе деп келдим.

“Төрөп” берди Кудай берип тилекти,
“Төрөп” жатат эгиздеп беш күн өттү.
Эмгек менен алпурушуп көнгөндөр,
Эртели-кеч кылар иш жок жүдөштү.

Жаан айынан боз чаңгылга айланган,
Жаагын жанып суу айтууда сайда арман.
Чөп элек деп беш күн мурун көгөргөн,
Чөмөлөлөр шалбаада тур саргайган.

Кайра-кайра ак жаан төксө күчөнө,
Кайран дыйкан каңырыгы түтөөдө.
Жолун билсе арызданып барчудай,
Жолдошу жок Жаратканга түз эле.

Жалын болуп куйкаласа кечээ Күн,
Жаан азыр чыгарды анын эсебин.
Кудайды да сөгүүчүдөй жолукса,
Курган бирөө кургата албай тезегин.

Удургута Шамал кууса антпе деп,
Улам болбой булут жаанын апкелет.
Кейийт атам күн өттү деп бекерге,
Кечээ эле чөп чапканы жатты элек.

14. 08. 2005

Тилге тилек

Байыртадан баркын, баасын жоготпой,
Басынса да улам курчуп болоттой.
Улап келет муун карытып өз көчүн,
Удургуган бороондорду тоготпой.

Тилдер көп ээ, эч дарексиз жоголгон,
Тилдер көп ээ, жардыланган, тонолгон.
Кошпойм десең катарына алардын,
Коргош керек тилибизди бороондон.

Басынса улам курчуп күчөгөн,
Баба тилдин өлбөсүнө ишенем.
Кордогон бар, бирок тилди, андыктан,
Коргош үчүн туралычы тикеден.

Кара булут айланбастан төбөндө,
Кыртыш алып тамыр жайгын тереңге.
Баасы өчпөй өз тилимде жетсе экен,
Бабалардан калган мурас, көрөңгө.

Жетпей келем

Түпсүз кыял бала кезден сүрөгөн,
Түшүмө да ошол ойлор түнөгөн.
Ишке ашат деп таттуу тилек, кыялдар,
Күнүм эсте эр жетерим тилеген.

Кысым көрбөй көк бетинде кайкыган,
Кыялымда Шумкар болуп шаңшыгам.
Анда кайдан билиптирмин эр жетсем,
Арман ээрчий келерлигин артыман.

Турмуш деген бутун тосуп каскача,
Турам жетпей эчен асыл максатка.
Капилеттен кайрып салып тирүүлүк,
Канаттарым азыр минтип шакшакта.

Арбын болуп жыргалыман күйүтүм,
Арман кайрыйт курган жүрөк күнү-түн.
Кыраан болуп шаңшып учсам дечү элем,
Кыйрап турат ошол асыл үмүтүм.

Жүрөк сыздайт, арман-муңум терметип,
Жүрбөй эми кур кыялга эрмешип.
Делөөрүбөй кара күчкө а көрөк,
Дербиш болуп кетким келет жер кезип!

Укчу апаке, арманым!

I

Турмуш шары алдастатып денемди,
Туурам жоюп бакыт издеп келем бу.
Батпай койдум тууганга да, жатка да,
Бактың жалгыз апанда эле дегенби?!

Басалбастан түз жолдон да карышам,
Баркыңды эми билип жашым агызам.
Айланамды курчап алган айсыз түн,
Атат качан жүрөгүмө аруу таң!

Бүгүн билдим, жашоомдогу салмагың,
Турчу көрдөн, укчу апаке арманым!
Каралдыңдын өксүк-муңун бүт угуп,
Кантип чыдап жатат билбейм арбагың?!

Өкүтүмдү айтып бүтүн өзүңө,
Өксүйүн бир башым катып төшүңө.
Сыйрып жүрөк, тирүүлүктүн кордугу,
Сыздап турат көкүрөгүм эзиле.

Турчу апаке, турчу көрдөн суранам,
Туйбайт экен муң-зарымды бир адам.
Алдастатты тирүүлүктүн кордугу,
Айтчы апаке, кантип такаат кылалам?

Кыялдагы келечекти курган аа,
Кыйратты эх, тагдыр деген шум балаа!
Эзип көөдөн, үшкүрүгүм таш жарат,
Эшим болуп мындай күндө ый гана!

Коошпой турам куу турмушка жасалма,
Кошпой турам өзүмдү-өзүм катарга.
Сездим бүгүн кара күчкө үйрүлүп,
Сенче жакшы көрбөйт экен атам да!

Тушап бутту көр-тирилик бүгүн, эх!
Тугаланып көкүрөгүм түйүлөт.
Турмуштун бүт үйрөтүүгө сырларын,
Турчу апаке, турчу көрдөн бир ирет!

II

Муң-зарымды, ал-жайымды сураган,
Муздак көрдө жатат минтип бир адам.
Көрбөйт эми, укпайт мени эч качан,
Көкүрөгүн кайгы-дартка чылаган.

Акылдашар бир жан таппай сенделем,
Аттиң, дүйнөм түгөл тура сен менен.
Серпип таштап тирүүлүктүн жуурканын,
Сен киргенче кирсем гана көргө мен!
Буулугамын өзүм батпай өзүмө,
Буркурагым келет жүрөк эзиле.
Бар кайгымды ый аралаш айтсам, эх!
Бала кездей башым катып төшүңө!

Өзүңө окшоп эркелетпей мени эч ким,
Өгөйлөөдө тирүүлүктөн мерез күн.
Кемчилимди, арманымды жашырбай,
Келет күндө сени менен кеңешким!

Кантем эми, көөдөндөгү бук-дартым,
Какшасам да, боздосом да укпайсың!
Караңгы көр эч бошотпойт билемин,
Каралдыңды сооротууга чыкпайсың!

Түтөп келем

Талкаланган кыялымды көрбөгөн,
Тагдырга мен өгөй бала өңдөнөм.
Балким, капа кылгандырмын билбестен,
Бактымды издеп, бейтааныш бир чөйрөдөн.

Асманымды каптап турса сур булут,
Алдыдагы басар жолум туңгуюк.
Тандагам го кесибибимди туура эмес,
Тагдырымдын балким, шагын сындырып.

Ичкен өңдүү ысык чайды карандай,
Ич эзилет бактымды издеп табалбай.
Түпөйүл ой жүрөгүмдү ээликтеп,
Түтөп келем алоолонуп жаналбай!

Жан дүйнөм менен баарлашуу

(монолог)

Адамсыңбы?!

Ийнимди куушурамын,

Адалсыңбы?!

Аны да “билбейм” дедим.

Арамзалык, куулукту туу кыламын,

Азыр менин турмуштан үйрөнгөнүм!

Адилсиңби?!

Жообу жок баш чайкадым,

Абийриңчи?!

Аны эчак булгап алгам!

Ак жолумдун чыгаргам таш-талканын,

Аруулугум арттагы жылда калган!

Жададыңбы?!

Чарчадым куу турмуштан!

Жаратканың тартсынбы аманатын?!

Эх, канакей, Ажалдын уусун жутсам,

Түртө бербей түйшүктүн арабасын!

Периштедей ак жашайм деген элем,

Пендниктен ат чабым алыс туруп.

Кантем эми, кыялды тебелеген,

Карөзгөйлүк байкатпай чалып жыгып!

Адамсыңбы?!

Кайрып бер оболумду!

Адалсыңбы?!

Токтотчу соболуңду!

Өксөп турам

Жүрөгүмө кайгы-муң уюп,

Жүрөм апа, эрксиз буулугуп!

Өксөп турам өкүт өмүрдөн,

Өлүм гана артык туюлуп!

Акылыма берчү жарык нур,

Ал мезгилин көрдө калыптыр.

Бүктөйт белди, алдайт болбосо,

Бүгүн заман түлкү, карышкыр!

Тагдыр тоспой кучак кең жайып,

Талкаланган максат мен карып.

Кең дүйнөдөн ордум табалбайм,

Кеткенсиңби бактым көргө алып!

Көнүлүмдү арман, муң чалып,

Көөдөнүмдө ыза турса агып.

Күйүт, кайгы тегеректесе,

Күлөм кантип шаңдуу ырсайып!

Күлгүн чакты салган кулпулап,
Күйүтүмдөн жүрөк тумчугат.
Жүз жаркытып, шаңга бөлөгөн,
Жүрөгүмдөн качан ыр чыгат!

Кечир, апа!

Турмуш менен күрөшүүгө шаа жетпей,
Турам минтип бейитинди паанектей.
Жүлүнүмдү зыркыратат өксүгүм,
Жүрөктөгү арман-ыйым саа жетпей!

Эсти оодарып, көр-тирилик сылтыткан,
Ээ-эх, апаке, уулуң дудук тумчуккан!
Акылыңды, кеңешиңди сагындым,
Албарс кылып жүрөгүмдү курчуткан!
Акыйкат бол, адил болгун дечү элең,
Айтканың так аткарууга көшөрөм.
Аттиң, бирок ак жолумду чаңдатып,
Арамзалар көп өтүүдө көчөмөн!

Айланама толуп алган кошамат,
Арыгымда эки жүздүү кошо агат!
Аңдап келет тунук ойду ылайлап,
Алсыз уулуң жалгыз кантип тосо алат?!

Ар бир балаң ар кай шак ийдик,
Анда деле насаатыңа баш ийдик.
Жоготтум эх, бир кездеги жолумду –
жок экенин билген күндөн адилдик!

Бир кездеги жан дүйнөсү ак балаң,
Билинбестен болуп алган башка адам.
Көрүп турсуң медериңди. Көөдөнүн
көр дүйнөнүн көө тозону каптаган!

Өз жеринен акыйкатты таппаган,
Өө-өх, мен балаң өзүн жерий баштаган!
Кеңешиңди аткарууга дарман жок,
Кечир, апа, болалбадым жакшы адам!

Реформа

Көп иштерди аткара албай эңсеген,
Көйгөйлөргө батып келем белчеден.
Көкүрөктө умтулуум бар... А бирок
көр-тирилик басып келет желкемен.

Эскиликтен кутулайын десем да,
Эх, кантейин, таппай койдум эч айла!
Көөдөнүмө жаңылануу кийирип,
Көр-тирилик кетким келет өлкөңөн!

Эскиликтен кутулайын десем да,
Эх, кантейин, таппай койдум эч айла.
Революция жарыялап өзүмө,
Жасасам дейм жан дүйнөмө реформа!

Жарыма

(элегия)

Бириккен менен денибиз,
Бир чыкпай калды оюбуз.
Айрылдык аттиң, эми биз,
Ажырым тура жолубуз!

Кошулган менен денибиз,
Кош бөлөк какты жүрөктөр.
Аттиң ай, белем төгүн иш,
Алгачкы жыргал мүнөттөр!

Жупташып, бирок арман ай,
Жуурулбай калдык түбөлүк!
Көз жашым агат дайрадай,
Көөдөнгө ызам тирелип!

Айып кимде?!

Айып кимде?! Мендеби, же сендеби,
Акыр тагдыр таразалап калыстап!
Аттиң, бирок карайлаткан пендени,
Акыйкатты табарыбыз табышмак!

Айкалышып, чырмалышып кош дене
атаганат, коошпой турду дүйнөбүз!
Оттой жанган алоо сүйүү жок неге?
Ортодогу нике гана түрмөбүз.

Кошкон менен никебизди Жараткан,
Кошпоптур эх, мамилени биздеги!
Ажыраштык акыры бир араздан
ал күн калды элес сымал түштөгү!

З... га

Унутам деп баш кошкомун башкага,
Уу жуткуруп кете берди түгөнгүр.
Бакты издепмин жүрөк сен деп какса да,
Балким, ушул сүйүүдө зор күнөөмдүр!

Кумарланса сага гана жан-деним,
Кулаптырмын кучагына башканын.
Билбептирмин жаштык кылып анда мен,
Бир өзүңсүз бүркөөлүгүн асманым.

Кечиксем да... Келдим сага атайы,
Кечип таштап жалган сүйүү, бакытты.
Ак сүйүүнүн даамын бирге таталы,
Асыл эркем, сен да мага ашыкчы!

Томсортпочу, боздотпочу сураарым,
Токто, тыңша жүрөгүмдүн кагышын!
Эргип кагат ал өзүндүк кумарын,
Эңсеп турат жүрөк бирге карышын!

Кайра эле 3...га

Бактысыздык байлап алды жүгөндөп,
Балким, мында менин кошо күнөөм көп.
Балталадым тагдырымды кантейин
башка жанды бир өзүндөй сүйөм деп!

Бир жүрөккө батпайт тура кош жалын,
Билбептирмин акыл-эси жок жаным.
Жүрөгүңдү бөлүп салсаң экиге,
Жүзү курсун, сүйрөйт тура отко аның!

Ак сүйүүнүн баркын билбес көптөрү,
Азилдешер алда байкуш деп мени!
Жарым башка, көксөгөнүм сен болуп,
Жан дүйнөмдү тартгыңар эх, көкбөрү!

Батпайм десең түбөлүктүү күйүткө,
Байкуш жанды байлаба кур үмүткө.
Сүттөй таза өтөм десең өмүрдөн,
Сүйүүң үчүн күрөшө бил жигитке!